

3. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / заг. ред. Грицяк Н. В. Київ : К.І.С., 2015. 320 с.

4. Шакун В. І. Урбанізація і злочинність в Україні : автореф. дис. ...докт. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Харків : НЮАУ ім. Я. Мудрого, 1996. 38 с.

5. Литвак О. М. Державний вплив на злочинність: кримінологічно-правове дослідження. Київ : Юрінком Інтер, 2000. 280 с.

6. Кримінологія : навч. посіб. / О. М. Джу́жа, В. В. Васи́левич, О. Г. Колб та ін. ; за заг. ред. проф. О. М. Джу́жі. Київ : Атіка 2009. 312 с.

7. Титаренко О. О. Теорія та практика державного програмування протидії злочинності в Україні : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Харків, 2020. 40 с.

Гуцалюк Михайло Васильович,
провідний науковий співробітник
Міжвідомчого науково-дослідного центру з
проблем боротьби з організованою
злочинністю при РНБО України, кандидат
юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ ПІД ЧАС КІБЕРВІЙНИ

Анотація. У тезах розглянуто напрями діяльності правоохоронних органів щодо протидії кіберзлочинності під час кібервійни. Запропоновано низку рекомендацій, що можуть бути ефективно використані у запобіжній діяльності даного напрямку.

Ключові слова: кіберзлочинність, кібератака, фішинг, кібершахрайство, кіберзлочини, стратегія кібербезпеки, кібервійська, служба кібероборони.

Summary. The theses consider the directions of law enforcement agencies in countering cybercrime

during cyber warfare. A number of recommendations that can be effectively used in preventive activities in this direction are offered.

Keywords: cyber crime, cyber attack, phishing, cyber fraud, cyber crimes, cyber security strategy, cyber military, cyber defense service.

В Україні як і в усьому світі зберігається тенденція зростання кількості та складності кібератак, фішингу, кібершахрайства та інших кіберзлочинів.

Наприклад, від початку 2023 року в Україні було відкрито більше проваджень за фактом шахрайства, аніж за весь 2021 рік. За даними Генеральної прокуратури за перші чотири місяці 2023 року було зареєстровано 26734 кримінальні провадження за статтею 190 Кримінального кодексу України про шахрайство. Це вже на 2887 справ більше, ніж за весь 2021 рік [1].

Злочинці продовжують розсилати фішингові посилання через соціальні мережі та месенджери під приводом оформлення грошової допомоги від Президента України, ООН, UNICEF та інших організацій. Інтерфейс шахрайських сайтів створений подібно до офіційних урядових ресурсів і сайтів банківських установ.

Коли громадяни переходили за вказаними посиланнями, зловмисники отримували дані банківських карток і списували наявні кошти [2].

В той же час найбільшу небезпеку становлять кібератаки, більшість з яких вчиняють кіберугрупповання з рф. Так протягом 2022 року Державним центром кіберзахисту було зареєстровано в 2,8 разів більше кіберінцидентів, ніж в 2021 році [2]. Тому значна частина сил та засобів правоохоронців спрямована на виявлення протидію зазначеній діяльності.

При цьому їх діяльність спонсорованих рф кіберугрупповань спрямована не тільки на українську інфраструктуру, але й на країни, які підтримують нашу країну у протидії російській агресії. Тому проблеми кібербезпеки стали національним пріоритетом для багатьох країн, особливо після початку першої кібервійни зі сторони рф.

Така ситуація була передбачена Стратегією кібербезпеки України, затвердженою Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021, у якій зазначено, що «Набирає сили тенденція зі створення кібервійськ, до завдань яких належить не лише забезпечення захисту критичної інформаційної інфраструктури від кібератак, а й проведення превентивних наступальних операцій у кіберпросторі, що включає виведення з ладу критично важливих об'єктів інфраструктури противника шляхом руйнування інформаційних систем, які управляють такими об'єктами» [3].

Тому в умовах воєнного стану крім існуючих на сьогодні правоохоронних органів, які протидіють кіберзлочинності слід сформулювати спеціальні підрозділи для захисту від кібервоєнних

операцій супротивника та адекватних відповідей щодо його інформаційної інфраструктури.

Кібервійська, або служба кібероборони повинна перебувати у складі Збройних сил України та серед інших містити структурні підрозділи, які здійснюють кіберрозвідку, проводять спеціальні кібероперації, у тому числі і психологічні на ресурсах супротивника.

Діяльність таких підрозділів повинна бути унормована на законодавчому рівні. Це складне завдання – адже в світі ще немає однозначних відповідей щодо проведення військових дій у кіберпросторі, зокрема щодо їх початку, масштабів, відмежування від традиційних кіберзлочинів тощо. Проте поточна ситуація вимагає вирішення даного питання вже сьогодні.

Рішенням РНБО від 30 грудня 2021 року, введеного в дію Указом Президента України від 1 лютого 2022 року № 37/2022, затверджено План реалізації Стратегії кібербезпеки України, яким передбачено створення у першому півріччі 2023 року в системі Міністерства оборони України кібервійська, забезпечивши їх належними фінансовими, кадровими та технічними ресурсами для стримування збройної агресії у кіберпросторі та надання відсічі агресору.

При створенні кібервійськ необхідно використати практичний досвід аналогічних формувань НАТО та США та в подальшому діяти в чіткій координації з ними.

Слід зазначити, що у межах цієї підтримки Сполучені Штати працюють із Конгресом над наданням Україні додатково 37 мільйонів доларів на кібердопомогу, що доведе загальну суму до 82 мільйонів доларів з лютого 2022 року та понад 120 мільйонів доларів – із 2016 року [4].

Створення кібервійськ України дозволить забезпечити надійний кіберзахист нашої держави та надасть змогу більш ефективніше протидіяти кіберзлочинності.

Список використаних джерел

1. Пандемія шахрайства: в Україні зафіксовано рекордна активність шахраїв URL: <https://opendatabot.ua/analytics/fraud-pandemic>

2. У Львові правоохоронці викрили злочинну організацію, учасники якої привласнили близько 6 млн гривень за допомогою фішингу URL: <https://lv.npu.gov.ua/news/u-lvovi-pravookhorontsi-vykryly-zlochynnu-orhanizatsiiu-uchasnyky-iakoi-pryvlasnyly-blyzko-6-mln-hryven-za-dopomohoiu-fishynhu>

3. У 2022 році кількість зареєстрованих кіберінцидентів виросла майже втричі URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/u-2022-roci-kilkist-zareyestrovanih-kiberincidentiv-virosla-maizhe-vtrichi-zvit>

4. Указ Президента України №447/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію кібербезпеки України" URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>.

5. Proceedings of the 2023 U.S.-Ukraine Cyber Dialogue URL: <https://www.state.gov/proceedings-of-the-2023-u-s-ukraine-cyber-dialogue/>

Плугovenko Каріна Олександрівна,
студент 3-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: *Кулакова Н.В.,*
професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Проблема насильства в сім'ї є загальносвітовою і різні держави протягом тривалого часу відпрацьовують різноманітні шляхи її подолання. Вивчення ситуації рівня сімейного насильства в різних країнах свідчать, що його наслідками можуть бути: загроза життю і здоров'ю особи чи завдання психологічної травми, яка в подальшому може негативно вплинути на сімейне життя жертви. Особливо тяжкі наслідки насильство завдає особистості дитини, яка стала його свідком або жертвою.

Домашнє насильство має глибокі корені застарілого гніту, що засноване на міжстатевому, економічному або фізичному домінуванні в сімейних стосунках. Таке насильство вчинюється з протиправним наміром завдати прямого чи непрямого впливу на поведінку залежного члена сім'ї та пов'язане із завданням матеріальної чи моральної шкоди. У міжнародних правових актах можна знайти основні терміни щодо домашнього насильства. Наприклад, у ст. 1 Декларації ООН про викоренення насильства проти жінок (від 20.12.1993 р.) вказано: «насильство щодо жінок – це довільний акт насильства, скошений на підставі статевої ознаки, який спричиняє або може спричинити фізичний, статевий чи психологічний збиток або